

การพัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา

Development of Effective Learning Processes System in Primary Schools

ณิรัชกร ทองน้อย¹

บุญชม ศรีสะอาด²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา 2) นำระบบไปใช้ และประเมินผลการใช้ระบบ การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ระบบ (Systems investigation and analysis) ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาดูงานโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best practice) ระยะที่ 2 พัฒนาและออกแบบระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน โดยใช้แบบประเมินระบบ และระยะที่ 3 การศึกษาผลการนำระบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ และทำการประเมินผลการใช้ระบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือในการพัฒนาการดำเนินงาน คือ คู่มือการดำเนินการ 2) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบสอบถาม (2) แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (3) แบบทดสอบความรู้ (4) แบบบันทึก และ (5) แบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัย 1) ระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 21 องค์ประกอบ ใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ผู้บริหาร (2) ครู (3) นักเรียน (4) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (5) การจัดการเรียนรู้ (6) สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา (7) งบประมาณ (8) ผู้ปกครองและ (9) คณะกรรมการสถานศึกษา ด้านกระบวนการ (Process) มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) สร้างความตระหนักโดยการใช้สื่อ นวัตกรรมในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) ศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ (3) จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ มุ่งให้ผู้เรียนได้

---

¹ Ed.D บริหารและพัฒนาการศึกษา

² รศ.ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เรียนรู้อย่างมีความสุข (4) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (5) อบรมปฏิบัติการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (6) การติดตามนิเทศการเรียนการสอนแบบ coaching พัฒนาครูและนักเรียนเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ (7) ประมวลสะท้อนผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC ด้านผลผลิต (Output) มี 3 องค์ประกอบได้แก่ (1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจของผู้เรียน (2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครูและ (3) ครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อระบบ ด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) มี 2 องค์ประกอบได้แก่ (1) การรายงานผลและข้อเสนอแนะ และ (2) การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 2) ผลการนำระบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ไปใช้พบว่า (1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น (2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครูและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและ (3) ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ระบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้, ประสิทธิภาพ, โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to develop the effective learning processes system and evaluate the implementation of the developed system in the primary school, Thailand. Research and Development (R&D) was employed which consisted of analyzing the current states and problems of the effective learning processes system in primary schools, designing and verification the developed system by experts, and implementation and evaluation of the developed system. The developed system was verified by nine experts. The developed system implementation was evaluated and informed by eleven school administrators and teachers. The research tools included; questionnaires, evaluation form, semi-structure interview form, and school record form. The results showed that the developed effective learning processes system consisted four main aspects and among those there were twenty one components; the input aspect comprised of nine components, the process aspect comprised of seven components, the output aspect comprised of three components and the feedback comprised two Components. The implementation results have shown that student

learning outcomes were improved and satisfied by school principal, administrators, and teachers. This developed system were benefited and utilized by the school.

Keywords: Effectiveness of learning processes system, Effective, and Primary schools

บทนำ

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เป็นเครื่องมือของรัฐบาลที่ใช้ในการพัฒนากำลังคนของประเทศ ถ้าหากรัฐต้องการพลเมืองที่มีคุณสมบัติเช่นใด ก็สามารถกำหนดคุณลักษณะนั้นๆ เอาไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ได้คนที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ซึ่งจะช่วยวางรากฐานในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และ คุณธรรมของเยาวชนไปทุกช่วงอายุต่อเนื่องตลอดชีวิต (ดุขภู โยเหลา, 2543: 49) สถานศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นองค์กรหนึ่ง ที่ต้องการความมีเสถียรภาพและความสำเร็จในการบริหารองค์การ ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่การบรรลุเป้าหมายขององค์การหรือเรียกว่าประสิทธิผลขององค์การ นักการศึกษาให้ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาหลายแง่มุม เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ความพึงพอใจในการทำงานของครู (Hoy and Miskel, 2001: 263, Reid และคณะ (1988: 29)

จากการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ข้อเสนอแนะของนักวิชาการด้านการศึกษาพบว่า ระดับประมธยังมีปัญหาและอุปสรรคด้านการเรียนรู้ที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน หลักสูตรการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล เป็นต้น สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ปัญหาเด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เนื่องจากประเทศไทยมีการเรียนภาษาไทยน้อยที่สุดเมื่อเทียบสัดส่วนของหลักสูตรการเรียนการสอนกับวิชาอื่นๆ ซึ่งเมื่อเด็กมีปัญหาในการอ่าน การเขียนหนังสือแล้วย่อมส่งผลให้เด็กมีปัญหาในการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ไปด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555:134) คุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเมื่อพิจารณาจากการทดสอบระดับชาติอีกทั้งคุณภาพสถานศึกษาโดยรวมจากการประเมินคุณภาพภายนอกยังไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก จากผลทดสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) และการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่านักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานจึงจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2555 : 2-16)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและ

แก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข 2542 : 9-10) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรมีวิธีที่หลากหลาย สามารถทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (เลื่อมพร หลินเจริญ, 2554 : 3) การจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิดและประสบการณ์ การจัดระบบการเรียนรู้ตั้งแต่การเริ่มวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ไปจนถึงการทดลองปรับปรุงแผนการเรียนรู้ (Gerlach and Ely, 1971 : 13) การจัดการเรียนรู้เป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อ จัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ มีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนอย่างครอบคลุมรอบด้านเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน สำหรับในการจัดกิจกรรมหรือออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข (นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงค์, เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัชเจน ไทยแท้, 2545) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด การมีทักษะในการจัดระบบงาน จะช่วยให้ครู ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมที่จะเอื้อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (เกศินี ศรีโสดาและคณะ 2556: 21) ประเด็นสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลและให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน ต้องเป็นแผนการสอนที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของผู้เรียน มีกระบวนการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และในการปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และให้ความร่วมมือกัน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในกลุ่ม มีความรับผิดชอบต่อการทำงานกลุ่ม ทั้งนี้เพราะผู้เรียนตระหนักว่าเมื่อกลุ่มประสบผลสำเร็จตนเองย่อมประสบผลสำเร็จตามไปด้วย ซึ่งจะเป็นการช่วยพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น (สุภี แถนสีแสงและคณะ, 2556 : 179) ปัญหาระดับประถมศึกษาคือปัญหาด้านความสามารถการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ (Literacy and Numeracy) ที่ยังไม่สามารถจัดการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนได้ดีในช่วงเริ่มเข้าเรียน ดังนั้นการเน้น การอ่าน การเขียน และคิดคำนวณให้เข้มแข็งในระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเนื่องจากทักษะดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตสำหรับอนาคต (นโยบายสำนักคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556:2)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีความคาดหวังว่าระบบที่พัฒนาขึ้นจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้และยังจะเป็นประโยชน์สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุจุดหมายของหลักสูตร และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อประเมินผลระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่นำระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and development) ดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ **ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ระบบ** (Systems investigation and analysis) ระยะนี้มี 2 ขั้นตอนคือขั้นตอน ที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแล้วกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและขั้นตอนที่ 2 ศึกษาดูงานโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นแบบอย่างและมีวิธีการปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best practice) จำนวน 2 โรง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูผู้สอนในโรงเรียนประถมที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเลิศ เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อสรุปจากเนื้อหาการสัมภาษณ์ **ระยะที่ 2 การออกแบบและตรวจสอบระบบ** (Systems design and verification) ระยะนี้มี 2 ขั้นตอนคือขั้นตอน ที่ 3 การร่างระบบและคู่มือระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบจัดกระบวนการเรียนรู้และผลการศึกษาดูงานในโรงเรียนประถมศึกษาในที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเลิศมาพิจารณาร่างระบบและคู่มือและขั้นตอนที่ 4 นำระบบและคู่มือที่ร่างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบถูกต้องความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของระบบ เครื่องมือที่ใช้เพื่อตรวจสอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาความถี่ ร้อยละ และข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ **ระยะที่ 3 การใช้ระบบและประเมินผล** (Systems implementation and evaluation) ระยะนี้มี 3 ขั้นตอนคือขั้นตอนที่ 5 นำระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่สมัครใจเป็นหน่วยศึกษา ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการใช้ระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน ครู ผู้บริหาร

และระบบในภาพรวมและ ขั้นตอนที่ 7 นำเสนอการปรับปรุงและสรุประบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้จากการพัฒนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ระบบ (Systems investigation and analysis)

ผลการศึกษารound 1 จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ องค์ประกอบระบบ 4 ด้าน 19 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มี 7 องค์ประกอบ 1) ผู้บริหาร 2) ครู 3) นักเรียน 4) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 5) การจัดการเรียนรู้ 6) สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และ 7) งบประมาณ ด้านกระบวนการ (Process) มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สร้างความตระหนักโดยการใช้สื่อ นวัตกรรมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมเรียนรู้การประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข 4) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5) อบรมปฏิบัติการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) การติดตามนิเทศการเรียนการสอนแบบ coaching พัฒนาครูและนักเรียนเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและ 7) ประมวลสะท้อนผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC ด้านผลผลิต (Output) มี 3 องค์ประกอบได้แก่ 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจของผู้เรียน 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครูและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 3) ครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อระบบ ด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) มี 2 องค์ประกอบได้แก่ 1) การรายงานผลและข้อเสนอแนะ และ 2) การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การศึกษารound 2 จากการศึกษาดูงานโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเลิศเกี่ยวกับระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ผลการวิเคราะห์จุดเด่นของแต่ละแห่งประมวลสังเคราะห์โดยการ Focus group สรุปกระบวนการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชน สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดห้องปฏิบัติการเพื่อการสนับสนุนการเรียนรู้ นำเกณฑ์การประเมินภายนอกในเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มาเป็นตัวชี้วัดในการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ 2) ศึกษาและ

พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้มีแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีการจัดห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนมีชีวิตมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดมุมบ้นิทิน้อย และอาชีพที่ฉ้นอยากเป็น และโครงการต้นไม้พูดได้ เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมนอกจากเรียนในห้องเรียน 4) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้ และมีโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ ตามมาตรฐานการเรียนรู้มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะ ๆ มีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาส่งเสริมอาชีพในชุมชน 5) อบรมปฏิบัติการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สนับสนุนให้ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเพียงพอ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ มีอินเทอร์เน็ต ครูและนักเรียนสามารถใช้สื่อเหล่านี้ในการจัดการเรียนการสอนได้ มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ปกครอง สนับสนุนการจัดหาสื่อเทคโนโลยีต่างๆ มีการจัดทำและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ สร้างและพัฒนา รวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ จากนั้นจึงจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้เพื่อให้มีความสะดวกในการใช้ มีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนต่าง ๆ มีการเชิญวิทยากรภายนอกและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความแนะนำในเรื่องนั้น ๆ 6) การติดตามนิเทศการเรียนการสอนแบบ coaching พัฒนาครูและนักเรียนเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องส่งเสริมการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมด้านงบประมาณ วัสดุและสื่ออุปกรณ์ในการดำเนินงาน มีการนิเทศภายใน ในรูปแบบของคณะกรรมการนิเทศ มีการประชุมเพื่อนิเทศติดตามทุกเดือน และ 7) สะท้อนผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC

สรุปผลที่ได้จากการศึกษาดูงานโรงเรียนประถมที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเลิศได้นำส่วนที่เป็นจุดเด่นและความสำเร็จนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบระบบและคู่มือระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในโครงการ โดยเฉพาะในด้านกระบวนการเรียนรู้ การอ่าน ผู้วิจัยได้บูรณาการโครงการกิจกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งการจัดกิจกรรม/โครงการที่ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลายโครงการ เช่น โครงการน้องพีวีแชร์ (We Share) ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน มีวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายรวมทั้งเทคนิคการจัดกิจกรรมให้สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน นักเรียนได้

มีโอกาสนำเสนอส่งเสริมประสิทธิภาพทั้งด้านสติปัญญา มีความรู้ และความสามารถที่เหมาะสมกับระดับชั้น กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มที่ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ภายในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถ ในการแสดงออก การอ่านออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ วิธีการดำเนินการโดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มใกล้เคียงกันซึ่งจะมีสัดส่วนความสามารถคละเคล้ากันคือคนเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนเท่ากันในกลุ่ม และแบ่งกลุ่มจำนวน 10 กลุ่ม ตามชื่อดอกไม้ของกลุ่มประชาคมอาเซียน 10 ประเทศ จัดทำทะเบียนกลุ่ม มีครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม ประธานและคณะกรรมการประจำกลุ่ม จัดช่วงเวลาทำความสะอาดบริเวณเขตรับผิดชอบตามกลุ่มทุกวัน เวลา 08.15 – 08.40 น. และ จัดช่วงเวลาเข้าประจำกลุ่มโครงการน้องพีวีแชร์ (We Share) ทุกวันพุธของสัปดาห์ เวลา 15.00 -15.40 น. เพื่อร่วมกิจกรรมประจำกลุ่มและให้การเสริมแรง วิธีการวัดและประเมินผล จากการสังเกต สอบถาม และตรวจผลงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ นักเรียนมีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีทักษะการอ่านออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ และเป็นคนมีน้ำใจ แบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น โครงการเสื่อก๊กักการอ่านเป็นการบูรณาการกับกิจกรรมโครงการน้องพีวีแชร์ (We Share) คือนักเรียนในกลุ่มน้องพีวีแชร์ ให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การเขียนและการวิเคราะห์ โดยให้พี่สอนน้อง เพื่อสอนเพื่อน ให้คนเก่งคอยดูแลคนที่อ่อนกว่า และนำแบบฝึกเสริมการอ่านไปอ่านให้ผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น เพื่อนๆ ในห้องเรียน และผู้บริหารโรงเรียนฟัง เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนอ่านคล่องเขียนคล่อง วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนและการวิเคราะห์ ฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือกัน และมีความสามัคคีภายในกลุ่มและฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อหน้าที่ วิธีการดำเนินการ ให้นักเรียนกลุ่มน้องพีวีแชร์ ทำการทดสอบการอ่านเพื่อแบ่งระดับความสามารถของสมาชิกในกลุ่มทั้ง 10 กลุ่ม โดยมีคะแนนในการอ่าน 20 คะแนน ซึ่งจะแบ่งตามเกณฑ์ 16 - 20 คะแนน สวมเสื่อก๊กักเขียว 8 – 15 คะแนน สวมเสื่อก๊กักขาว และ 0 – 7 คะแนน ได้สวมเสื้อเทา เมื่อแบ่งสมาชิกตามระดับความสามารถในการอ่านแล้ว จะมีเสื่อก๊กักให้นักเรียนตามระดับความสามารถนั้นๆ โดยให้สวมทับชุดนักเรียนทุกวันจันทร์และวันศุกร์ นักเรียนตามกลุ่มน้องพีวีแชร์ รวมกลุ่มพบครูที่ปรึกษาในทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ เวลา 15.00 -15.40 น. เพื่อฝึกการอ่านเขียนและดูพัฒนาการของนักเรียน มีการทดสอบการอ่านเขียนเพื่อปรับระดับเสื่อก๊กักภาคเรียนละ 2 ครั้ง และให้การเสริมแรง ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมโครงการทั้ง 2 โครงการนี้ ทำให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ให้ความสนใจและให้ร่วมมืออย่างดียิ่ง นักเรียนมีความสนใจและมีความตระหนัก ความพยายาม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มากขึ้นซึ่งจะช่วยทำให้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงขึ้น

ผลการศึกษาระยะที่ 2 การออกแบบและตรวจสอบระบบ (Systems design and verification)

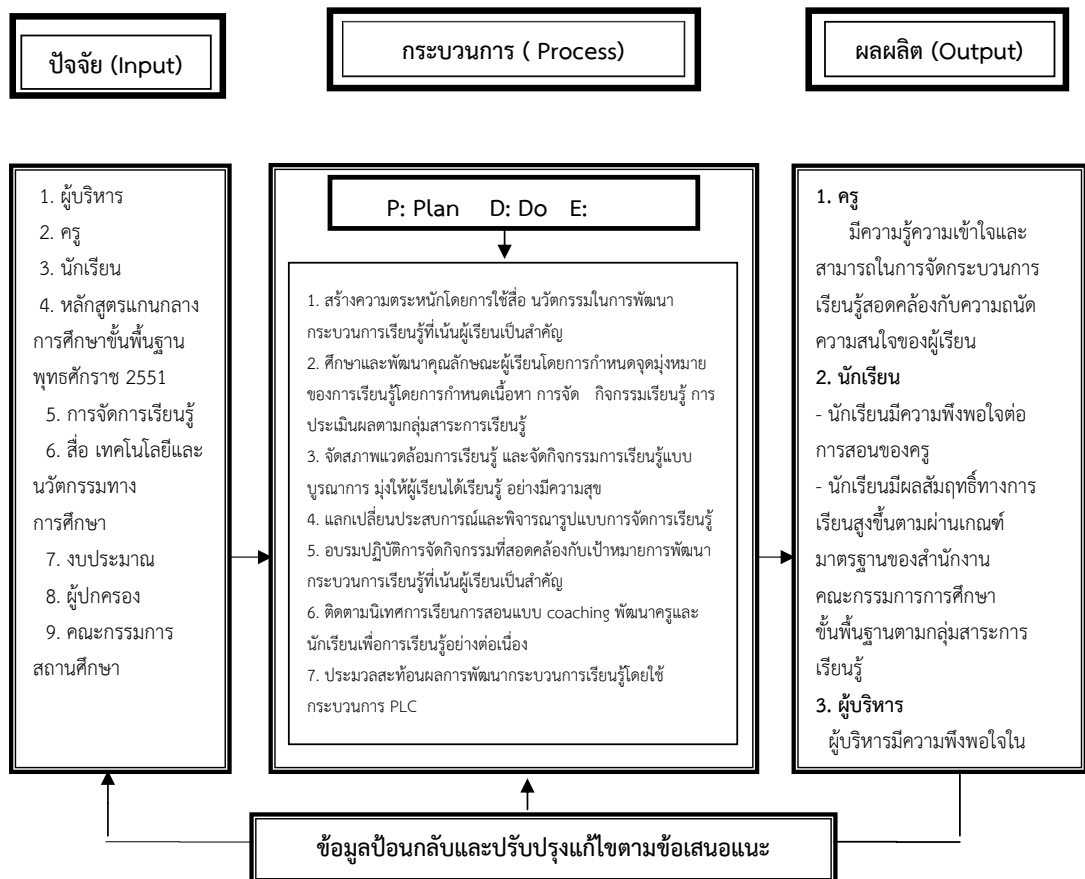
ผลการศึกษาขั้นตอนที่ 3 การร่างระบบและคู่มือระบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ได้ระบบดังนี้ องค์ประกอบของระบบมี 4 ด้าน ประกอบด้วย 21 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มี 9 องค์ประกอบ ด้านกระบวนการ (Process) มี 7 องค์ประกอบ ด้านผลผลิต (Output) มี 3 องค์ประกอบและ ด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) มี 2 องค์ประกอบและผลการจัดทำคู่มือการใช้ระบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมายและนิยามศัพท์เฉพาะ ส่วนที่ 2 ระบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบและแนวคิดของระบบ ระบบและวิธีการดำเนินการ โครงสร้างของระบบ รายละเอียดกิจกรรม แนวทางดำเนินการ กำหนดวิธีการ/ตัวชี้วัด/บันทึก และการประเมินผล ส่วนที่ 3 การใช้ระบบ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วางแผน (P : Plan) ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติตามแผน (D : Do) ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผล (E : Evaluation) ส่วนที่ 4 การวัดและประเมินผลการดำเนินการ ประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการเรียนรู้ของครู แบบประเมินความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของครู แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนของครู และแบบประเมินความพึงพอใจของครูและผู้บริหาร หลังการใช้ระบบ ส่วนที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบถูกต้องความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของระบบและคู่มือ เครื่องมือที่ใช้เพื่อตรวจสอบระบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาความถี่ ร้อยละ และข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ผลจากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าระบบและคู่มือระบบมีความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้และมีประโยชน์ ผลการศึกษาขั้นตอนที่ 4 ผลตรวจสอบถูกต้องความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของระบบ นำระบบและคู่มือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การกำหนดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของระบบ 21 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 9 องค์ประกอบ ด้านกระบวนการ (Process) 7 องค์ประกอบ ด้านผลผลิต (Outputs) 3 องค์ประกอบ และด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) 2 องค์ประกอบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ คิดเป็นร้อยละ 100 มีความคิดเห็นว่า ระบบมีความถูกต้อง มีความเหมาะสมมาก ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้พัฒนาระบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาได้

ผลการศึกษาระยะที่ 3 การนำระบบไปใช้และการประเมินผล (System Implementation and Evaluation)

ผลการศึกษาขั้นตอนที่ 5 นำระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ที่สมัครใจเป็นหน่วยศึกษาไปใช้พบว่า ก่อนการพัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมมีความเห็นว่า โดยรวมของสภาพปัจจุบันระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) การติดตามนิเทศการเรียนการสอนแบบ coaching พัฒนาครูและนักเรียนเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 4.27, S.D.=0.62) อยู่ในระดับมาก (2) การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.45, S.D.=0.66) (3) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพิจารณาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.45, S.D.=0.66) (4) อบรมปฏิบัติการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}$ = 3.39, S.D.=0.31) (5) สร้างความตระหนัก โดยการใช้สื่อ นวัตกรรมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}$ = 3.36, S.D.=0.98) (6) ประมวลสะท้อนผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC ($\bar{X}$ = 3.27, S.D.=0.96) (7) จัดภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ($\bar{X}$ = 2.67, S.D.=0.23) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ผลการศึกษาขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการใช้ระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และระบบในภาพรวม พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้สูงขึ้น จะเห็นได้จากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูหลังการใช้ระบบ ($\bar{X}$ = 26.26, 87.55%) สูงกว่าก่อนใช้ระบบ ($\bar{X}$ = 19.67, 67.80 %) 2) ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ ครูมีความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจากผลการประเมินความสามารถในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูหลังจากนำระบบไปใช้ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติงานในระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 0.66) และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู ซึ่งได้จากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนของครู พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 0.75) และ 4) ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.68) ผลการศึกษาขั้นตอนที่ 7 สรุปและนำเสนอการพัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการปรับปรุงระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้ พบว่าระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ระบบประกอบ 4 ด้าน 21 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้ามี 9 องค์ประกอบ ด้านกระบวนการ (Process) มี 7 องค์ประกอบ ด้านผลผลิต (Output) มี 3 องค์ประกอบ ด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

จากผลการศึกษาทั้ง 3 ระยะ ระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้จากการพัฒนา ดังแสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมี องค์ประกอบระบบ 4 ด้าน ประกอบด้วย 21 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้ามี 9 องค์ประกอบได้แก่ 1) ผู้บริหาร 2) ครู 3) นักเรียน 4) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 5) การจัดการเรียนรู้ 6) สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา 7) งบประมาณ 8) ผู้ปกครองและ 9) คณะกรรมการสถานศึกษา ด้านกระบวนการ (Process) มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สร้างความตระหนักโดยการใช้สื่อ นวัตกรรมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมเรียนรู้การประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข 4) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5) อบรมปฏิบัติการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) การติดตาม นิเทศการเรียนการสอนแบบ coaching พัฒนาครูและนักเรียนเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและ 7) ประมวลสะท้อนผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC ด้านผลผลิต (Output) มี 3 องค์ประกอบได้แก่ 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้สามารถจัดการเรียนรู้ได้ดี 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ 3) ครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) มี 2 องค์ประกอบได้แก่ 1) การรายงานผลและข้อเสนอแนะ และ 2) การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ระบบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ ฐิ์แผน (2546: 138 - 153) ได้วิจัยพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบของระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยโครงสร้างหลัก 4 ด้าน คือปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) แต่ข้อมูลป้อนกลับจะมีความแตกต่างคือ เป็นการป้อนกลับสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่งานวิจัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและสอดคล้องกับงานวิจัยบางส่วนของ เณลิ้มชัย หาญกล้า (2545: 412 - 439) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ ซึ่งพบว่า ระบบการตรวจสอบติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ 3) องค์ประกอบด้านปัจจัยส่งออก 4) องค์ประกอบด้านข้อมูลป้อนกลับของระบบ และ 5) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของระบบ ส่วนที่แตกต่างคือองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของระบบ และ ด้านปัจจัยส่งออกของระบบ ซึ่งในระบบที่ผู้วิจัยพัฒนาไม่ได้มีองค์ประกอบเรื่องนี้เพราะไม่สามารถ

ควบคุมสภาพแวดล้อมได้ เนื่องจากในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ บริบทของชุมชนที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจผู้ทรงคุณวุฒิประเมินระบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สรุปว่ามีความเหมาะสมมาก ถูกต้อง เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ผลการนำระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้พบว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมาก ถูกต้อง เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูมีความตระหนัก มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ครูมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจของผู้เรียน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบของนักเรียนสูงขึ้นใน 8 กลุ่มสาระและนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์หลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ร้อยละ 100 และ ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยภาพรวมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผลทางการเรียนที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลจากการสอบเด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมากกว่าเดิม มีค่าเฉลี่ยคะแนนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 และปรับเปลี่ยนจากลำดับท้ายของอำเภอ มาเป็นลำดับที่ 2 ของอำเภอ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจากได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการต่างๆที่ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้การใช้ระบบเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นในการที่โรงเรียนจะนำระบบไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

ด้านผู้บริหาร 1) ผู้บริหารต้องศึกษาให้เข้าใจ เห็นประโยชน์ความสำคัญของการพัฒนาระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาและให้ความสำคัญของระบบเป็นลำดับต้น 2) การดำเนินงานตามระบบต้องดำเนินการตามคู่มือตามตารางที่กำหนดให้ครบทุกขั้นตอน เพื่อจะได้พัฒนาครูและนักเรียนไปพร้อมกันทั้งโรงเรียน แต่ควรมีการปรับกิจกรรมโครงการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท 3) ควรมีข้อมูลเด็กนักเรียนรายบุคคลและ 4) ควรนำระบบไปใช้ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 และต่อเนื่องจนครบ 1 ปีการศึกษา

ด้านครู 1) ครูต้องเข้าใจระบบและให้ความร่วมมือในการจัดทำระบบจัดการการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างต่อเนื่องต้องมีวินัยในตัวเองดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 2) ให้ความ

ร่วมมือในการนำระบบไปใช้ 3) มีความรับผิดชอบและตระหนักในภาระหน้าที่สูงขึ้น และ 4) มองถึงความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมรับรู้จะส่งผลให้ระบบมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละระดับ 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

บรรณานุกรม

- เกศินี ศรีโสดา และคณะ. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในจังหวัดศรีสะเกษ. วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 19(2) : 21 ; ธันวาคม, 2556.
- เฉลิมชัย หาญกล้า. การพัฒนาระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ดุขฎิ โยเหลา. แบบการบริหารจัดการกับความขัดแย้งและการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 6(1), 47-49, 2543.
- นวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์, เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัตเจน ไทยแท้. “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”, 2545. จาก <http://lms.thaicyberu.go.th/officialtcu/main/advcourse/presentstu/course>. สืบค้น 4 กันยายน 2556.
- พรเทพ รุ่งแผน. การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สุกั๊ แถนสีแสง และคณะ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องบทประยุกต์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 19(1) : 179; กรกฎาคม, 2556.
- สำนักนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2556. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย, 2555.

- สำนักนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการพัฒนาเขตพื้นที่การศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2547.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานคณะกรรมการธิการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร เรื่อง สรุปผลการดำเนินงาน ปีที่ 1(ระหว่างวันที่ 28 กันยายน 2554 - 30 กรกฎาคม 2555) กรุงเทพฯ :
สำนักการพิมพ์, 2555.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. รายงานผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2556.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ซีดีรอม, 2556.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. การพัฒนารูปแบบจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่อง การศึกษาชุมชนเพื่อสืบค้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17(2) : ธันวาคม, 2554.
- Gerlach, V. S., and Ely, D. P. Teaching and media: A systematic approach.
Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall, 1971.
- Hoy, W.K. & C.G. Miskel. Educational Administration Theory Research and Practice. 6th ed.
New York: McGraw – Hill. 2001.
- Reid, K. et. al. Towards The Effective School. Oxford: Basie Blackwell. 1989.

